

În perioada 2001/2002 s-a realizat un studiu comprehensiv asupra impactului reformei în învățământul obligatoriu (clasele I – VIII). Au fost chestionați peste 10000 elevi din clasele a IV-a și a VIII-a, peste 5000 de cadre didactice, s-au întreprins analize instituționale în 17 școli, au fost supuse evaluării programe școlare și manuale.

Rezultatele acestei ample cercetări la nivelul sistemului educațional românesc au fost cuprinse într-un raport final intitulat *Școala la răscruce: schimbare și continuitate în curriculum-ul învățământului obligatoriu*, în două volume (L. Vlăsceanu, A. Neculau, D. Potolea, 2002).

Cercetarea s-a desfășurat pe baza unei metodologii variate și complementare în care s-au inclus: chestionarul, interviul structurat (focus group), analiza atributelor pe bază de „Checklist” etc.

Prezentăm în continuare studiul de caz realizat de noi într-o școală reprezentativă din Ardeal, școală generală situată în municipiu reședință de județ. Evoluția acestei școli în perioada reformei de curriculum devine relevantă pentru majoritatea unităților de învățământ reprezentative amplasate în municipii – capitale de județ.

unei imagini cuprinzătoare poate fi realizată prin completarea unui „Checklist”, ceea ce și prezentăm în continuare.

DATE DE IDENTIFICARE

Tipul școlii:

- Școală cu cl. I-VIII, incluzând clase cu predare normală;
- Zonă rezidențială:
  - urban;
- Stadiul de asimilare a orientărilor, principiilor și practicilor reformei curriculare:
- Școală avansată;

Dimensiune instituții

Numărul de spații didactice: 62

Suprafață totală: 7193 m²

- Personal didactic, număr total: 91
  - din care - suplinitori: 18
  - titulari 73

4. Aspectul exterior al clădirii: **deficitar** satisfăcător
 foarte bine excelent
5. Aspectul curții: deficitar **satisfăcător** foarte bine
 excelent
6. Aspectul la intrarea principală: deficitar
 satisfăcător foarte bine excelent

IMPRESIE INTERIOARĂ

1. Aspect hol principal: deficitar satisfăcător
 foarte bine excelent
2. Existența unor panouri de informare: Nu **Da**
3. Aspect panouri de informare: deficitar **satisfăcător**
 foarte bine excelent
4. Există panouri de informare asupra reformei: Nu **Da**
5. Aspect panouri de informare reformă: deficitar
 satisfăcător foarte bine excelent
6. Număr de materiale afișate despre reformă: **15**
7. Vechimea materialelor afișate: 1997 – 2001
8. Aspectul general al claselor: deficitar satisfăcător
 foarte bine excelent
9. Dotarea claselor: deficitar **satisfăcător** **foarte bine**
 excelent
10. Aspectul Cancelariei deficitar satisfăcător
 foarte bine excelent

INFORMAȚII DESPRE REFORMĂ

5. Intruniri pe tema reformei cu părinți:
 Nu   2-3 ori   2- 3 ori **pe an**   lunar
6. Analize și discuții metodice pe tema reformei:
 Nu   2- 3 ori   2- 3 ori pe an   **lunar**
7. Conflicte, crize legate de aplicare reformei:
 Nu   **1 data**   2- 3 ori   2- 3 ori
8. Elaborarea de proiecte centrate pe reformă:
 Nu   **DA** număr 1 (P &G, calculatoare).
9. Stimularea schimbărilor curriculare în școală
 Nu   **DA**

Cum: dezbateri, participări la programe de informare, documentare etc.

IMPRESII FINALE

1. Gradul de informare a profesorilor despre reformă:
deficitar   satisfăcător   **foarte bine**   excelent
2. Interesul pentru reformă și aplicarea ei:
 deficitar   **satisfăcător**   **foarte bine**   excelent
3. Deschiderea, sinceritatea cadrelor didactice:
 deficitar   satisfăcător   **foarte bine**   excelent
4. Impactul vizibil al aplicării reformei:
 deficitar   **satisfăcător**   **foarte bine**   excelent

Clasele sunt dotate diferit: 60% au mobilier tradițional, fix, chiar învechit iar 40% sunt echipate cu module flexibile (măsuțe și scaune individuale). Sălile de clasă sunt bine îngrijite, curate și creează un aspect afectiv pozitiv. Elevii se simt bine în clasă și participă efectiv la menținerea unei ecologii tonifiante.

Școala a creat un sistem competițional și de responsabilitate pentru elevi în ceea ce privește ecologia sălilor de clasă și a școlii în ansamblu. Reprezentanți aleși ai elevilor inspectează anual sălile de clasă și punctează, în baza unor criterii, ținuta acestora. Deteriorările datorate elevilor sunt suportate de aceștia.

2. Aspecte care individualizează școala (caracteristici, particularități)

Construcția este un ansamblu relativ modern: sunt 2 corpuri principale P + 2, la care se adaugă o sală de sport și 2 ateliere de tehnologie. Întreg ansamblul a fost realizat în anii 70 cu destinație pentru un liceu de chimie, care în final nu s-a instalat.

Activitatea didactică asigură performanțe peste nivelul mediu la majoritatea disciplinelor școlare, apoi sunt

- cucerit locul 1 pe județ și la campionatul zonal.
- Limbi moderne ș.a.
  - Școala are olimpici județeni, naționali, precum și participanți la competiții internaționale.

3. Un scurt „istoric” al clădirii școlii, a renovărilor, stării actuale a clădirii și alte aspecte

Ansamblul a fost finalizat în 1976, când a și funcționat cu elevi aparținând unui liceu din localitate, care la acea vreme era supraaglomerat.

Din 1997 școala funcționează cu clase proprii de elevi.

Fiind o construcție nouă, a rezistat ani buni, dar în prezent pereții exteriori sunt într-un proces evident de degradare. S-a renovat doar fațada principală, fațada interioară precum și pavajul curții sunt erodate.

Interiorul claselor și coridoarele au fost “cârpite” mereu din fondurile alocate și cu sprijinul părinților.

Un aspect aparte îl reprezintă formarea colectivului de cadre didactice. În 1978 s-a organizat primul concurs și au fost ocupate majoritatea catedrelor cu profesori tineri și foarte ambițioși. De asemenea, cartierul, o zonă industrială, a fost populat cu tinere familii cu o bună

remarcă un declin al competenței și elanului acestora, dar 7-8% dintre profesori sunt vădit dezinteresați, blazați, obosiți.

Personalul școlii are o bună reputație în oraș, iar școala este cotate ca “etalon” pentru învățământul obligatoriu din zonă. Este o școală reprezentativă, care a asumat autonomie pedagogică și administrativă și este pregătită să revendice și autonomie financiară.

4. Descrierea momentelor dificile, a conflictelor, a crizelor legate de aplicarea reformei (momentul, motivațiile, factorii declanșatori, „actori”/grupuri în conflict, desfășurare, soluționare / stingere / amânare etc.)

Școala nu a fost marcată de momente de crize și conflicte, dar o stare de îngrijorare a însoțit o parte a cadrelor didactice pe parcursul aplicării reformei. Cele mai importante dificultăți au fost legate de păstrarea catedrelor de biologie, chimie, geografie, dar momentul a fost depășit prin pensionarea unor titulari și alocarea temporară a unor opționale “compensatorii” la catedrele aflate în dificultate.

În prezent, deși se așteaptă o scădere a populației școlare, cadrele titulare nu sunt îngrijorate deoarece rata de pensionare urmează să înregistreze o progresie de la an la an. De asemenea, factori potențiali de criză au fost atenuați ori

Numele instituției	Școala generală nr. X
Localitatea	XX
Persoana interviuată	
Analist:	
	Data: 22.05 2001

Descrierea școlii

Școala generală luată în studiu este o unitate reprezentativă pentru învățământul obligatoriu din Transilvania. În sensul dat de reglementările Ministerului Educației și Cercetării, reprezentativitatea școlii constă în dezvoltarea autonomiei pedagogice, manageriale și financiare, firește cu constrângerile date de cadrul legislativ în cele trei domenii.

Școala este amplasată într-un municipiu aflat într-o ușoară prosperitate economică, socială și culturală, dar cu marcante decalaje și stratificări sociale.

Resursele umane ale școlii sunt semnificative:

secundar.

- La clasele terminale ale ambelor cicluri sunt câte opt serii paralele.

Baza materială o constituie în principal un ansamblu format din două clădiri P + 2, cu două intrări, la care se adaugă anexe importante ocupate de ateliere de tehnologie și săli de sport. Curtea interioară, spațioasă, asigură nevoile de recreație ale elevilor.

Clădirile școlii au fost proiectate și construite cu destinație pentru învățământul liceal (profil chimie), au fost date în folosință în 1976 când s-a instalat actuala școală generală.

Spațiile didactice acoperă un total de 7193 m² și sunt distribuite astfel: săli de clasă 49; cabinete 6; săli de sport 3; ateliere 2; bibliotecă 1; cabinet de logopedie 1, deci un total de 62 spații didactice, la care se adaugă două săli profesionale, două birouri ale direcțiunii, sala festivă și alte facilități pentru servicii administrative și de secretariat.

Cu toate aceste facilități, numărul mare de elevi excedează spațiile didactice; la ciclul primar procesul de învățământ se desfășoară în două schimburi, astfel:

- clasele a II-a au orar după masă, în sălile claselor I;
- clasele a III succed clasele a IV-a.

Lipsește însă dotări, mai ales după 1900 , școala se află într-o progresie sistematică a degradării bazei materiale ; din cea mai dotată școală în anii 80 și chiar după 90 devine acum umbrită de achizițiile școlii generale din vecinătate, ceea ce determină atât o competiție constructivă, cât și sentimente de marginalizare.

Procesul de învățământ a asumat programe sistematice, “seriozitate și profesionalism” în cele mai diverse compartimente de activitate. Cadrele didactice sunt încă animate de buna prestație, de recunoaștere în comunitate, de prestigiu etc., dar este de remarcat o creștere accentuată a ratei de pensionare în următorii 5 – 10 ani. Din 91 cadre didactice, 75 au gradul didactic I, majoritatea având vârsta între 45-55 ani.

Percepția școlii este favorabilă în comunitate, dar greutatea vieții dezorganizează importante dimensiuni ale parteneriatului între profesori – elevi și părinți, între toți aceștia și autoritățile locale.

Analiza atributelor – efecte vizibile ale reformei

Școala funcționează cu *clase obișnuite*, este într-un *cartier dens populat cu tinere familii*, stabilite în perioada anilor 70 – 80.

programe cadru în învățământul primar și gimnazial.

Într-o apreciere de sinteză, școala se află *în stadiul avansat al reformei*, deși există încă zone de insuficiență cuprindere, de “creativitate locală” și chiar improvizații mai mult sau mai puțin oportune (date rezervate analizelor de chestionar și interviu).

Oricum, cadrele didactice, părinții și elevii au fost conectați sistematic la schimbările introduse în învățământ după 1998. Au fost consultate publicațiile M.E.N., articolele difuzate de Tribuna Învățământului, s-au întreprins numeroase dezbateri la nivelul municipiului și al școlii, dar și participări reprezentative în plan național și regional. Școala a oferit părinților și elevilor informația considerată utilă la acea vreme, întreținând și în prezent un dialog deschis cu aceștia.

Este de remarcat că școala asumă standarde înalte, are o bună percepție în comunitate, dar baza ei materială devine tot mai precară, resursele umane sunt într-un proces continuu de epuizare, iar viitorul pe termen scurt și mediu este imprevizibil.

Clasele sunt dotate diferit: 60% au mobilier tradițional, fix, chiar învechit iar 40% sunt echipate cu module flexibile (măsuțe și scaune individuale). Sălile de clasă sunt bine îngrijite, curate și creează un aspect afectiv

Deteriorările datorate elevilor sunt suportate de părinții acestora.

Activitatea didactică asigură performanțe peste nivelul mediu la majoritatea disciplinelor școlare, apoi sunt consemnate rezultate superioare, chiar de excepție în câteva domenii în care școlile obișnuite nu investesc un efort minimal și constant:

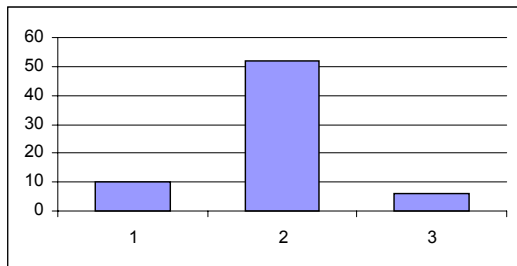
- Arte vizuale, inclusiv pictură pe sticlă, cu expoziții relevante ale elevilor.
- Educație fizică și sport, cu focalizare pe Handbal, dar și Gimnastică etc. Echipa de handbal a școlii a cucerit locul I pe județ și la campionatul zonal.
- Limbi moderne ș.a.

Școala are olimpici județeni, naționali, precum și participanți la competiții internaționale, dar alături de aceștia sunt și numeroși elevi cu dificultăți de învățare.

IV.2. Date de anchetă asupra cadrelor didactice

Studiul de teren a încorporat două chestionare: unul de opinie asupra reformei iar altul de analiză instituțională. Acestora li

Structura eșantionului în funcție de sex

Legendă:

N = 68

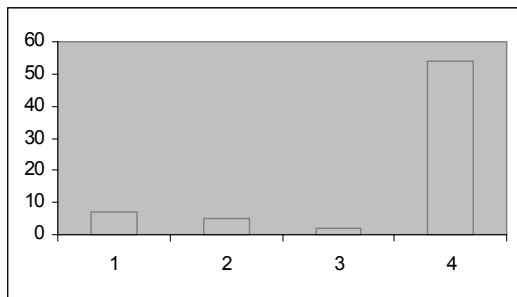
Masculin = 10

Feminin = 52

Fără răspuns = 6

Se observă ponderea crescută a femeilor în componența colectivelor didactice. Un număr de 6 profesori nu au răspuns la acest criteriu.

Graficul 2: Structura eșantionului în funcție de vechimea în învățământ

Legendă:

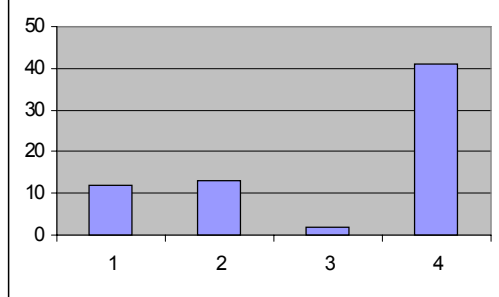
N = 68

Sub 6 ani = 7

6-11 ani = 5

Fără răspuns = 2

Peste 11 ani = 54

Legendă:

N = 68

Sub 6 ani = 12

6-11 ani = 13

Fără răspuns = 2

Peste 11 ani = 41

Majoritatea profesorilor au o experiență la catedră de peste 11 ani.

Rezultatele la chestionarul de opinie asupra reformei

Date statistice

Răspunsurile la chestionar au fost prelucrate în funcție de două dimensiuni:

1) Rezultatele medii ale fiecărui profesor la fiecare din cele trei scări (personalistă, raționalistă și conservatoare). Datele sunt prezentate în grafice liniare.

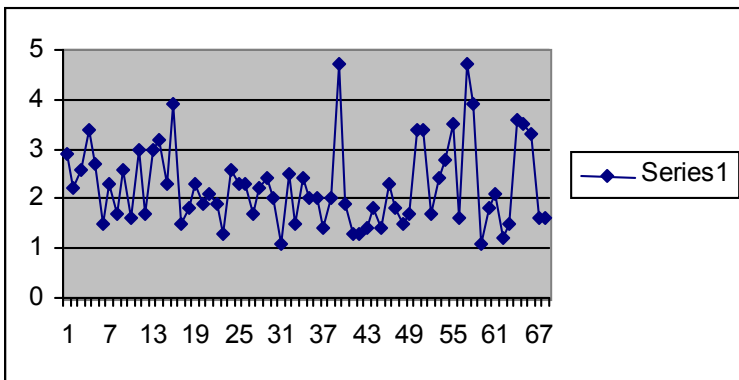
Rezultate medii individuale la scările chestionarului

**Graficul 4: Variabilitatea scorurilor la scala
*personalistă***

Plaja de variabilitate individuală la itemii scării personaliste este cuprinsă în intervalul 1,2 – 5,4, după următoarea distribuție.

- 16 subiecți au rezultate în intervalul 1 – 1,7 (dimensiune extrem de slab dezvoltată);
- 25 subiecți în intervalul 1,8 – 2,3 (dimensiune slab dezvoltată);
- 26 subiecți în intervalul 2,4 – 4,4 (dimensiune destul de slab dezvoltată);

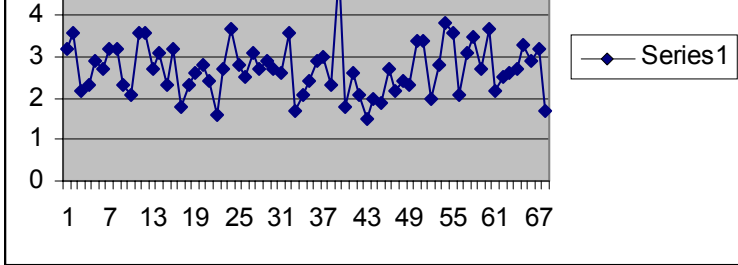
Graficul 5: Variabilitatea scorurilor la scala raționalistă

Intervalul de variabilitate individuală este 1,1 – 4,7 și se constituie din următoarele clase:

- 28 subiecți în intervalul 1 – 1,8;
- 20 subiecți în intervalul 1,9 – 2,4;
- 18 subiecți în intervalul 2,5 – 4,1 și
- 2 subiecți în intervalul 4,2 – 6.

Tendențele subiecților la scara raționalistă sunt aproape echivalente cu cele de la scara personalistă, ceea ce ar releva opțiunea cvasigenerală a profesorilor și pentru valorile legate de productivitate, profesionalism și angajare.

Graficul 6: Variabilitatea rezultatelor la scala conservatoare

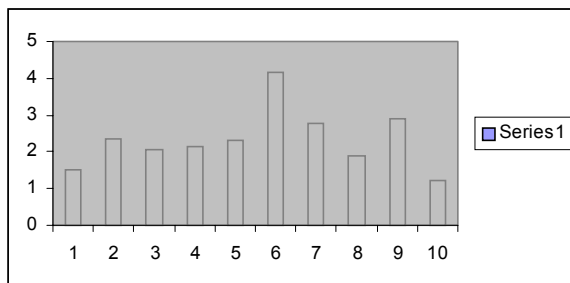
Intervalul de variabilitate este cuprins între 1,5 și 5,1 iar distribuția subiecților pe dimensiunile scării este următoarea :

- 25 subiecți sunt în intervalul 1 – 2,4 (atitudine extrem de conservatoare);
- 21 subiecți în intervalul 2,5 – 2,9 (atitudine conservatoare);
- 21 subiecți în intervalul 3 – 4,2 (mai degrabă pentru păstrare) și
- 1 subiect în intervalul 4,3 – 5,3 (mai degrabă pentru schimbare).

Datele chestionarului indică un grad sporit de mulțumire a profesorilor față de situația personală în cadrul

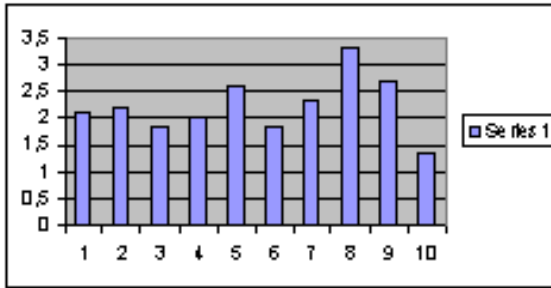
profesori s-a cristalizat o experiență, chiar o *cultură a reformei*. Aceasta este proiectată în zona schimbărilor deja parcurse, de unde și o percepție mai favorabilă a ceea ce s-a realizat. Dar dacă s-ar pune problema unor noi schimbări, ar apărea opoziții evidente, poate ușor mai accentuate decât cele înregistrate pe parcursul anilor 1997 – 2001.

Rezultatele medii ale grupului la itemii scării (personalistă, raționalistă și conservatoare)

**Graficul 7: Rezultatele grupului la itemii scării
*personaliste***

Graficul de mai sus relevă că toate aspectele ce vizează climatul social – uman din școală sunt importante și benefice dezvoltării instituționale (la 9 itemi din scară se

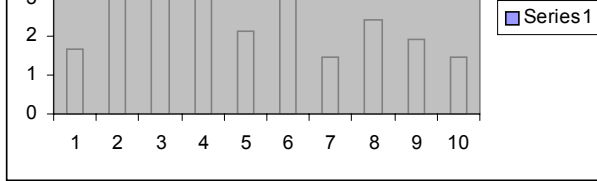
Graficul 8: Rezultatele grupului la scara raționalistă

La scara raționalistă se obțin scoruri medii mici la toți cei 10 itemi, deci, per ansamblu, *grupul este puternic focalizat asupra performanțelor și strategiilor eficiente.*

În fine, histogramele reprezentate în graficul rezultatelor la scara conservatoare ne indică zonele în care grupul se pronunță mai degrabă pentru schimbare, în ciuda unui conservatorism accentuat, așa cum s-a relevat și prin analiza variabilității individuale.

După cum se observă, doar la itemii 3, 11 și 17 se obțin scoruri mari (intervalul 4,3 – 5,3), ceea ce înseamnă:

- nu cred că în această școală este (*mai este*) necesară o schimbare de amploare;

Graficul 9: Rezultatele grupului la itemii scării conservatoare

Rezultatele obținute la chestionarul

«Analiză instituțională »

Răspunsurile la al doilea chestionar au fost traduse în categorii și frecvențe. În continuare sunt redată răspunsurile mai frecvente, dar și păreri cu o cuprindere mai restrânsă, chiar opiniile personale, care au ocupat o pondere destul de importantă în desfășurarea studiului (conținutul chestionarului este prezentat în Anexa 3).

**Tabelul IV.1. Răspunsurile la chestionarul
“Analiză instituțională”**

Întrebări și categorii de răspunsuri	Frecvențe
<i>I. Care credeți că sunt atuurile, punctele tari ale instituției în care lucrați?</i>	
- Competența cadrelor didactice, profesionalism și	42

<i>2. Care credeți că sunt slăbiciunile, punctele slabe ale instituției în care lucrați?</i>	
- Bază materială precară	29
- Colaborare redusă între cadre didactice	8
- Salarii mici	4
- Alte răspunsuri: elevi slabi, lipsa responsabilității și motivației, dezinteres din partea părinților.	
<i>3. Cum credeți că vor evolua lucrurile în următorii ani...?</i>	
- Pozitiv	26
- Îmbunătățirea relației școală – comunitate	11
- Negativ	10
- Dotarea va fi mai bună	6
- Nu se va întâmpla nimic	6
- Scăderea numărului de elevi	7
<i>4. Care credeți că ar putea fi amenințările, problemele ... ?</i>	
- Micșorarea numărului de elevi	25
- Lipsa de interes la părinți și elevi	14
- Reducerea locurilor de muncă	13
- Scăderea calității învățământului	8
- Scăderea nivelului de trai	6
- Deteriorarea bazei materiale a școlii	4
<i>5. Care credeți că ar fi oportunitățile, șansele care ar putea apărea...?</i>	
- Dotarea școlii	16

revizuirea programelor, educarea părinților.	
<i>6. Exprimându-vă la modul general, Dvs. sunteți cel mai mulțumit de:</i>	
- Mersul școlii	17
- Atmosfera de lucru, colectivul școlii	15
- Profesia aleasă	14
- Propria prestație	13
- Relațiile cu elevii	5
- De nimic	4
Alte răspunsuri: reformă, aprecierile părinților, manualele alternative	Frecvențe de la 3 la 1
<i>Și cel mai nemulțumit de:</i>	
- Dotarea școlii	12
- Salarizare	11
- Reducerile de activitate	8
- Disciplina elevilor	7
- Motivația slabă a învățării	6
- Poziția socială a cadrelor didactice	9
- Alte răspunsuri: politizarea conducerii învățământului, încărcarea programei, noua structură a anului școlar	Frecvențe de la 3 la 1
<i>7... sugestii privind modul de organizare a activității</i>	
- Dotarea școlii	12
- Orar școlar doar dimineața (lucru într-un singur	9

psiholog, învățarea unei limbi străine de către profesori, centrarea pe elev, accent pe educație (formare)	
<i>8. Care sunt avantajele și dezavantajele pe care le-a adus REFORMA ?</i>	
<i>Avantaje pentru profesori:</i>	
- Libertatea inițiativei, flexibilitate	34
- Reforma nu aduce avantaje	6
- Micșorarea numărului de elevi	5
- Programe și manuale noi	4
Alte răspunsuri: atitudinea față de elevi, decongestionarea programelor	
<i>Dezavantaje pentru profesori:</i>	
- Supraîncărcare	14
- Ambiguitate	10
- Salarii mici	9
Alte răspunsuri: îngrădirea opțiunilor, dezorganizare, stres, subiectivism, nesiguranța locului de muncă, manuale prost concepute	
<i>Avantaje pentru elevi:</i>	
- Alegerea opțiunilor	19
- Manuale alternative	8
- Lipsa stresului, destinderea relațiilor cu profesorii	8

- Lipsa uniformeii	4
- Admiterea în liceu	4
Alte răspunsuri: abandon școlar, lipsa motivației, suprapopularea claselor, costul manualelor, complicarea elevilor săraci, calificativele	
<i>Avantaje pentru părinți:</i>	
- Participare la luarea deciziilor	9
- Lasă responsabilitatea pe seama cadrelor didactice	7
- Posibilitatea alegerii (școlii, opțiunilor)	6
Alte răspunsuri: succesul copiilor, schimbarea mentalității, relații mai bune cu școala, copiii mai bine informați	
<i>Dezavantaje pentru părinți:</i>	
- Cheltuieli mari	11
- Neliniște, neînțelegerea reformei	9
- Lipsa de mijloace de informare	5
Alte răspunsuri: lipsa controlului asupra copiilor, nevoia de meditații, derută, renunțarea la uniformă, admiterea în liceu.	
<i>9. Care sunt avantajele și dezavantajele pe care le-au adus MANUALELE ...?</i>	
<i>Avantaje pentru profesori:</i>	
- Libertatea alegerii	29
- Mai multe surse de informare	8
- Stimularea creativității	6

- Lipsa de cerințe unice	4
Alte răspunsuri: au greșeli, nu satisfac diferențele între clase și școli, este timp scurt în alegerea lor, reducerea numărului de ore, teoretizări excesive, se pierde din vedere esențialul, limbaj pretențios, metode alternative necunoscute	
<i>Avantaje pentru elevi:</i>	
- Diversificare și varietate	11
- Accesibile și atractive	9
- Alegerea opțiunilor	7
- Acces la mai multe informații	5
- Stimulează gândirea	5
Alte răspunsuri: noutate, materia mai redusă, activizare, potrivit cu nivelul clasei.	
<i>Dezavantaje pentru elevi:</i>	
- Supraîncărcare, conținut excesiv	15
- Suprasolicită elevii slabi	9
Alte răspunsuri: derută, cost crescut, nu țin cont de vârsta elevilor, lipsa unui ghid, nu se lucrează după același manual, decalaj între programă și examene, optează profesorii.	
<i>Avantaje pentru părinți:</i>	
- Nu sunt necesare meditații	7
- Posibilitatea de înțelegere	4
- Pot să aleagă	4
Alte răspunsuri: nu sunt implicați în alegere, colaborare cu	

- Varietatea metodelor de evaluare	9
- Evaluare obiectivă	15
- Evaluare sistematică	8
- Evaluare eficientă	5
- Evaluare mai ușoară	5
<i>Dezavantaje pentru profesori:</i>	
- Evaluare relativă, subiectivă	13
- Prea multe documente de scris	8
- Calificativele sunt inoportune	6
- Efort mare	5
- Discontinuitate	4
Alte răspunsuri: erori datorate ponderărilor, aglomerare de lucrări, teze, multe activități de recuperat.	
<i>Avantaje pentru elevi:</i>	
- Ajută la fixarea cunoștințelor	15
- Ajută elevii slabi	7
- Evaluare obiectivă	6
- Evaluare continuă	6
- Diminuarea stresului	4
- Motivare	4
Alte răspunsuri: solicită gândirea, focalizare pe perioada de evaluare, oferă feedback, încurajează învățarea pentru note, ajută la autoevaluare.	
<i>Dezavantaje pentru elevi:</i>	

- Pot urmări situația școlară	12
- Crește responsabilitatea lor	8
- Orientare școlară mai ușoară	4
- Motivează participarea lor	4
<i>Dezavantaje pentru părinți:</i>	
- Nu înțeleg sistemul de evaluare	8
- Nu conștientizează avantajele	5
- Stress	4
- Trebuie să-i ajute pe copii	4

La itemul 11 al chestionarului subiecții erau solicitați să facă aprecieri asupra unei liste de indici de calitate ai mediului școlar. Aceștia au răspuns mai frecvent cu aprecieri «bine» și «foarte bine», lipsesc calificativele «excelent». De asemenea, sunt înregistrate sporadice răspunsuri «nesatisfăcător» și «satisfăcător». Așadar, răspunsurile la itemul 11 vor fi inventariate în două clase de evaluare: nesatisfăcător și satisfăcător (NS + S), pe de o parte, și bine, foarte bine B + FB), pe de altă parte. Prezentăm mai jos rezultatele de evaluare în frecvențe observabile.

<i>Prestigiul cadrelor didactice</i>			
NS + S	3	6	10
B + FB	65	62	58
<i>Organizarea școlii</i>			
NS + S	5	2	3
B + FB	63	66	65
<i>Calitatea activității didactice</i>			
NS + S	2	3	4
B + FB	66	65	64
<i>Calitatea elevilor la intrarea în clasa I</i>			
NS + S	6	9	20
B + FB	62	59	48
<i>Calitatea elevilor la absolvire</i>			
NS + S	2	4	7
B + FB	66	64	61
<i>Comunicarea, colaborarea între cadrele didactice</i>			
NS + S	5	12	14
B + FB	63	56	54
<i>Accesibilitatea informațiilor pentru elevi</i>			
NS + S	6	15	17
B + FB	62	53	51
<i>Eficiența sistemului de notare și evaluare</i>			
NS + S	8	11	18
B + FB	60	57	50
<i>Motivarea, implicarea cadrelor didactice</i>			

medierii școlii în intervalul 1989, 1999, 2001, totuși sunt de remarcat următoarele tendințe:

- scăderea calității elevilor la intrarea în clasa I, dar nu și la absolvire („materialul uman este tot mai puțin pregătit la intrare în școală”);
- diminuarea motivației învățării la elevi, concomitent cu un ușor declin al implicării cadrelor didactice.

În ansamblu, toți itemii chestionarului relevă o ușoară regresie a școlii din 1989 în 2001, dar diferențele între indicii de calitate exprimați nu sunt suficient de concludente. Ar fi numeroase explicații asupra răspunsurilor modale obținute: «*cultura școlii*» foarte puternic cultivată în instituție, apoi «*efectul de pâlnie*» ce caracterizează percepția cadrelor didactice și altele, precum «*profesorii sunt foarte docili, „cuminți” ușor adaptabili*» etc.

IV.3. Analiza datelor de interviu “focus-group”

Elevii claselor a IV-a

Eșantionare: din 8 clase paralele au fost convocați câte trei elevi (unul de nivel bun, unul de nivel mediu și unul de nivel satisfăcător).

Participanți: 18 elevi

Concluzii și exemple relevante:

- să știu cât mai multe lucruri într-un domeniu, pentru munca din viitor;
- au fost și momente când nu am dorit să merg la școală, au fost multe teme;
- eu aș vrea să mă fac șofer.

2. Preferințele elevilor acoperă aproape toată plaja materiilor școlare. Cei mai mulți elevi au dificultăți la Limba română.

Materiile de studiu care îi atrag cel mai mult și cele care nu-i atrag, le creează dificultăți, elevii enumeră:

- matematica și geografia, româna nu prea mult, cred că româna are o gramatică foarte grea și e mult mai sofisticată ca în alte țări;
- matematica și istoria, geografia mai puțin, pentru că este mult de învățat;
- engleza, matematica, dar nu-mi place lucrul manual;
- istoria și geografia, gramatica nu, odată am luat un insuficient – am confundat ... (părțile de vorbire), dar mi l-am scos;
- mie nu-mi place româna, încurc F cu V.

- deoarece când voi fi mare voi fi cineva, nu orice amărât de pe stradă, care n-are școală, și la facultate vreau să mă duc, la facultatea pentru viața de viitor, să știu să fac orice slujbă (muncă);
- eu vreau să fiu un domn, ceva, să am bani mulți, să ajung pe Lună, visul meu, sau pe Planeta Roșie;
- să iau note bune, să fiu premiat la sfârșitul anului;
- ca să fiu lăudat de învățătoare, de părinți;
- pe mine mă ajută să învăț idealurile pe care le am, să devin profesoară de engleză;
- eu cred că fiecare copil și-ar dori să ajungă cineva, să fie într-o funcție înaltă în țara asta, să poată conduce mai bine, nu ca acești oameni care sunt la președinție, senatori, deputați care conduc rău țara.

4. La ciclul primar școala a asigurat toate manualele încă la începutul anului școlar.

- toți colegii au manuale;
- sunt câțiva care le-au pierdut.

cinci au corigențe;

- face schița de-acasă, vine la școală, ne explică și apoi scriem cu toți la tablă;

6. Elevii relatează aplicații practice mai ales din domeniul matematicii și educației civice, lipsind referirile la celelalte obiecte de studiu.

- când mergem la cumpărături, ne folosim de calcule;
- învățăm la opționale “cei șapte ani de acasă” și cu salutul dimineța;
- facem ceea ce ni se spune la școală, ne spălăm, facem patul;
- am învățat să salutăm pe toată lumea, de exemplu dacă cineva ajunge măturătoare și eu director, ne salutăm, apoi dacă ne cumpărăm dulciuri nu aruncăm hârtia pe jos ...
- aplicăm cunoștințele de la educație civică, de exemplu cum să ne alegem un prieten, pe ce criterii: să fie deșteaptă, să fie bună, să nu fie bătăușă, să nu te poată conduce, să te conduci tu pe tine, să nu pună stăpânire pe tine...

– 200 ori, dacă nu ascultăm;

8. Majoritatea elevilor se pregătesc singuri, dar există un control mai mult sau mai puțin sistematic din partea părinților.

- mă ascultă cineva, sora mea, când are timp mama și tata;
- pe mine nu mă ajută nimeni, deoarece nu au timp să se ocupe, singură mă pregătesc.
- mă pregătesc singur deoarece părinți nu au timp, dar mă verifică;
- pe mine mă ajută mama, toate lucrările le facem împreună, cu fratele și sora ne jucăm de-a școala.

9. Sunt predominante așteptările cadrelor didactice pentru răspunsuri exacte, exceptând compozițiile libere. Elevii sunt apreciați mai frecvent:

- când spunem exact și aplicăm cunoștințele;
- pentru răspunsul exact și câteodată și pentru celelalte răspunsuri;
- când spunem răspunsul exact, cum ni l-a dat ea și cum trebuie;

fost la școală și le știu așa puțin;

- când ne dă mai multe teme ca de obicei;
- lecțiile mai lungi pe care trebuie să le învăț;
- când trebuie să scriu mult în clasă;
- când ne pedepsește și ne dă teme mai lungi;

11. Dificultățile elevilor acoperă aproape toată plaja materiilor școlare, mai frecvent elevii au dificultăți la română, matematică, geografie, istorie.

- pe mine mă solicită să fim cuminți în clasă, afară să nu ne jucăm prostește, să nu facem murdărie pe tablă, mă solicită mult la compunere, gramatică, mai puțin lucrul manual și educația civică;
- la istorie sunt mai obosit, nu pot să învăț atâtea date;
- eu la matematică sunt mai lejeră și e mai greu la română;
- pe mine mă solicită mult istoria și geografia și sunt mai lejeră la engleză și la română.

12. Toți elevii s-au jucat la calculator, cinci dintre ei au calculator acasă.

- eu aş scrie pe el, aş vrea să aflu informații și mai puțin să mă joc;
- eu aş intra pe Internet Explorer și m-aş juca, deja am fost la Internet;
- aş conversa pe Internet, dar din păcate încă nu am această ocazie;
- facem informatică, ne lasă să ne jucăm și scriem.

13. Dacă ziua ar deveni de 26 de ore, ce ai face în cele 2 ore pe care le-ai câștiga ? Răspunsurile mai frecvente relevă nevoia de joc, de relaxare.

- eu aş citi diferite cărți;
- eu aş citi și m-aş juca, ca să am mai mult timp;
- ... m-aş juca cu cățelușă mea ...,
- ... cu pisicile
- ... tenis
- în prima oră aş citi, în a doua m-aş juca;
- m-aş relaxa, deoarece în 24 ore înveți, îți faci temele și nu-ți rămâne mult timp;
- m-aş juca ... m-aş juca...

- se bat mulți copii, zbiară;
- eu aș vrea ca toate învățătoarele să fie ca a mea, este cea mai bună;
  - eu aș vrea ca școala noastră să aibe un regim mai strict, să fie mai disciplinată, ca pe vremea lui Ceaușescu când a fost disciplină, să nu fie sunet așa îngrozitor, să fie mai bine;
  - eu aș vrea să fie foarte frumoasă clasa noastră, să fie școala noastră așa cum este unde s-a mutat generală 6, la Electrica, acolo îmi place foarte mult;
  - eu aș vrea ca oamenii să protejeze mediul înconjurător și să aibe grijă de animale.

Elevii claselor a VIII-a

Eșantionare: din 8 clase paralele au fost convocați câte trei elevi (unul de nivel bun, unul de nivel mediu și unul de nivel satisfăcător).

Participanți: 25 elevi, din care băieți 12 și fete 13.

Concluzii și exemple relevante:

- să reușească să aibă o meserie;
- mă distrez cu prietenii;
- unele materii plăcute;
- relații cu profesorii plăcute;
- ... și cel mai frumos, sfârșitul anului;
- mie nu-mi place să merg la școală, la ce folosește să știu chimie în viață, dacă nu mă duc la o meserie pe care se bazează chimia sau să știu formule de matematică, totuși vin la școală că sunt obligat de părinți;

2. Preferințele elevilor devin mai bine definite și încep să fie așezate în interfața schițată de aptitudinile personale și stimulările școlii, ale profesorilor. Portretele profesorilor se decantează treptat, iar elevii reacționează sensibil la comportamentul acestora.

- mie îmi place engleza, româna, mai puțin franceza, din cauza profesorului;
- și mie îmi place matematica, dar franceza nu
- dacă am avea un alt profesor de franceză de la început ...
- dacă nu ne place profesorul, nu ne place nici materia

- moduri în care se desfașoară ora,
- dacă profesorul e mai sever, te ascultă și îți dă 2, ca la franceză ..., sau te lasă mai liber, atunci te atrage, cum este la Latină. Nu-mi place latina, dar mă atrage, ora e distractivă;
- eu cred că fiecare elev are un domeniu care-i place și atunci este normal să-i placă acele materii, nu contează; îți place matematica sau desenul, dar nu poți zice că materia asta este cea mai bună.

3.2. *Ce așteaptă un profesor de la elevii săi ?*

- respect, muncă, să învățăm, să fim activi la ore, să-l ajutăm;
- fiecare profesor așteaptă să fii cel mai bun la ora lui, toți așteaptă asta;
- sunt unii profesori indiferenți și câteodată nici nu ne predau;
- eu aș vrea ca toți profesorii să fie ca dl. profesor de desen, poți discuta orice cu el;
- *“unii profesori vor ca elevii lor să aibe rezultate bune, doar ca să iasă ei în evidență, să nu se facă de rușine, așa că ne mai ajută numai ca să le iasă lor bine”*

plac;

- nu trebuie să te pună mama și tata la învățat, trebuie să înveți, înveți pentru tine, nu înveți pentru alții:

La clasa a 8-a setul de manuale a fost completat abia în semestrul 2, în semestrul 1 au lipsit manualele care constituie nucleul tematic pentru examenul de capacitate.

- la începutul anului nu am avut manualele de matematică, română, istorie și geografie, acestea nu ne-au venit
- au venit doar la mijlocul semestrului, până atunci am învățat după notițele profesorilor;
- când am primit manualele, s-a recapitulat cartea, am luat-o de la început și am trecut mai departe;
- când nu am avut manuale nu mi-am scris tema...
- acum, la sfârșit avem toate manualele, e normal, în semestrul 2 le-am colectat pe toate.

Elevii clasei a 8-a diferențiază cu suficientă acuratețe componentele stilului de predare, dar prima lor confruntare este examenul de capacitate, apoi admiterea în liceu spre care încearcă vizibil să se concentreze.

- la cultură civică numai citește lecția din carte și ne-o dictează;

din cele trei manuale diferite.

- la latină nu ne predă, e o pauză de o oră ... ne întrebă – vreți să facem lecția ? ne lasă în pace, mergem afară, ne plimbăm;
- dar profesorul nu se gândește că la liceu o să avem nevoie de latină și atunci nu o să știm nimic;
- suntem într-a 8-a și nu avem timp să învățăm la toate materiile, e bine să ne concentrăm pe materiile de capacitate.
- în general profesorii predau bine, chiar foarte bine, te duci acasă cu lecția învățată.

5. Temele de studiu sunt abordate selectiv, în plaja îngustă a materiilor prevăzute pentru examenul de capacitate și în dauna cristalizării culturii generale (minimale) necesare pentru studiile din liceu.

- dacă vrei, poți face totul, uneori ești prea obosit, depinde și de materie și de tine;
- depinde de fiecare elev, un elev nu vrea să facă tema, altul învață cât poate, nimeni nu învață perfect la toate materiile... cel mai mult învață la materiile pentru capacitate, restul le lasă la urmă;

- am ajuns la o vârstă la care ar fi cumva să stăm cu părinții de mână și să ne întrebe: ai învățat cutare... deja suntem la o vârstă prea mare ca să ne bizuim pe ei;
- trebuie să întrebăm profesorii, nu părinții ... ei de aia sunt plătiți să explice lecția.

7. Sunt predominante așteptările cadrelor didactice pentru răspunsuri exacte, exceptând compozițiile libere, dar elevii se exprimă tot mai frecvent prin achizițiile dobândite în mediul extrașcolar.

- mai frecvent, profesorii apreciază răspunsul exact;
- depinde de profesor, dacă este materie exactă dai un răspuns exact, la literatură poți să-ți folosești imaginația;

7.1. În ce mediu găsești informații, cunoștințe suplimentare ?

- la TV, Internet, reviste

7.2. Câți dintre voi ați navigat pe Internet?

- câți nu am navigat !

Doar doi trei elevi nu au fost la Internet, sunt în oraș peste 10 Cafe Internet iar elevii plătesc 10 – 12 mii pe oră.

- ar fi mai bine să începem la 9.
- poate peste 40 ani va fi ca în Occident, să începem orele la 9, cu materii de bază, să înveți totul la școală și să mergi acasă;
- acasă să-ți folosești timpul liber, să faci ce vrei, la școală să termini cu școala;
- cel mai plictisitor lucru este să înveți la materiile care nu îți plac și atunci, normal, ți se pare școala grea;

8.1. Vă plac opționalele, apropo de alegerea materiilor ?

- nu, nu ne plac opționalele, nu prea avem opționale, doar geografie și chimie;
- acum nu prea avem opționale, înainte aveam informatică, dar era mare aglomerație, nu încăpeau elevii la calculatoare și s-a renunțat;
- opționalele acum... profesorii nu prea fac opționale, le-au trecut ca ore (obligatorii);
- eu am luat un 4 la geografie, la opțională, a trecut-o ca oră;

8.2. Elevii își concentrează efortul de învățare asupra materiilor prevăzute pentru examenul de capacitate, celelalte materii sunt ignorate în mare măsură.

9. *Elevii sunt destul de bine inițiați în mediul informatic. Ei utilizează frecvent Internetul, dar mai mult pentru divertisment.*

- foarte des, aproape toți elevii au navigat pe Internet;
- 12 elevi au acasă calculator;
- la școală se intră mai rar, sunt 2 laboratoare la peste 1300 elevi, calculatoarele sunt slabe “alb – negru”;
- într-un laborator au acces elevii de clasa a 4-a, iar la altul cei de a 7-a și a 8-a;
- odată am avut un calculator la 26 elevi ...
- am avut anul trecut un curs de informatică cu plată și au participat mulți elevi.

10. *Dacă ziua ar deveni de 26 de ore, ce ai face în cele 2 ore pe care le-ai câștiga ?*

- am dormi (3 elevi);
- jocuri pe calculator (Play Station);
- aș asculta muzică, m-aș întâlni cu prietenii, ne-am relaxa;
- doar pentru relaxare;
- aș ieși în timpul săptămânii mai mult afară.

- 12 părinți ai elevilor de clasa a VIII-a;
- 3 părinți având copii și în clasa a IV-a și în clasa a VIII-a.

Observații: Din 54 părinți invitați la interviu, nu au participat 21, cei mai mulți din rândul celor cu copii de nivel satisfăcător. Majoritatea părinților au dorit să nu-și prezinte numele, dar au indicat în ce clasă învață copiii lor.

Concluzii și exemple relevante:

*1. Ce reprezintă pentru dumneavoastră școala ?
Părinții fac aprecieri oportune, utilizând un vocabular pedagogic variat și elevat.*

- un mod de a educa copiii și de a asimila niște cunoștințe despre anumite materii și viață;
- un mod de a învăța lucruri bune în viață;
- școala are dublu rol, de instruire și educare, să formeze noua generație în funcție de nevoile societății;
- de a forma schimbul de mâine;
- fără școală copiii noștri nu s-ar descurca, doar numai cu părinții, fără educarea profesorilor;

atunci ea plăcută și unde pornește practic în viața,
acumulează primele cunoștințe și să devină oameni;

2. *Principala sursă de cheltuieli o constituie vestimentația: “școala devine o casă de modă”. Familiile nevoiașe se confruntă cu cheltuieli cotidiene: manuale, caiete etc., acestea depășesc posibilitățile financiare.*

- cheltuieli, în afară de caiete pe care le procurăm la începutul școlii și pe parcurs așa nu ni s-a solicitat să dăm bani la școală;
- manualele sunt cam scumpe, ar trebui ca manualele din care dau capacitate să le rămână lor, deci din a V-a – a VIII-a să le rămână lor: româna, matematica, istoria și geografia;
- în proporție de 60% după mine sunt părinți care o duc foarte greu, au 2 – 3 copii la școală și e enorm de greu ca se le facă față la cheltuielile care există;
- cu referire la uniformă, se poate face ceva plăcut, drăguț și în clipa respectivă toți părinții să fie mulțumiți de aspectul copiilor;

școala devine o casă de modă, își expun toaletele, parfumurile, brățările, nu este corect.

3. Abandonul școlar nu are o progresie semnificativă în prezent, dar nu se pot face predicții pe termen mediu și lung.

- sunt care au abandonat în clasa a IV-a sau a V-a, există, efectiv nu le-au mai putut procura caiete;
- există un procent de 5 – 10% familii care au fost nevoite să se mute în localități rurale;
- sunt la oraș copii analfabeți, mai ales din familiile de romi și alte categorii sociale.

4. Școala a construit un sistem satisfăcător de informare a părinților și elevilor asupra cerințelor de lucru în contextul reformei de curriculum. Diriginții au informat părinții sistematic la debutul anului școlar, precum și pe parcurs.

- am fost anunțați imediat când s-a dat în monitorul oficial, de diriginții copiilor;
- în 1998 am fost anunțați și am aflat din mass media.

asta;

- nu a fost, a fost exact invers ! deci atunci așa am aflat, că se va reduce volumul de muncă;
- s-a spus că se vor re-evalua manualele, dar cele actuale sunt mult mai greoaie, mult mai rele față de ce a fost înainte ... și rezultatele sper că se văd la nivel;
- în legătură cu manualele, sunteți de acord cu mine că aceste manuale alternative sunt o catastrofă ... nu suntem de acord cu manualele alternative !... din n motive;
- dumneata înveți după un manual, dânsa după altul... care-i competiția? ... deci avem o lecție, nu ? dvs. o lecție, dânsa altă lecție ... care-i mai deștept ?
- apoi e problema evaluărilor, au scos notele, asta e cea mai mare prostie ... notele (și la ciclul primar) stimulau copii, calificativele nu reflectă nivelul copiilor;

6. Percepțiile și reacțiile părinților în momentul primelor măsuri de implementare a reformei au fost marcate

- ne-am conformat, deci hotărârile se iau de alții ... bineînțeles că reforma asta are părțile ei bune și părțile ei proaste;
- în final vă spunem noi ce am făcut: nu i-am mai votat pe țărăniști, ei au făcut reforma ... o pune pe Esca la Istorie d-le ... să fim serioși !!! Ne-am răzbunat pe clasa politică care a făcut reforma;
- copiii sunt cei care suportă consecințele, căci pe ei ne răzbunăm.

7. Cum a fost impactul reformei asupra copiilor?

Negativ ... negativ. Adaptarea elevilor între frecvențele vacanțe și parcursuri este greoaie, sesiunile de evaluare sunt «stresante» vacanțele sunt mai încărcate în sarcini de studiu decât altădată etc.

- semestrele nu sunt plăcute, copiii ar fi mulțumiți cu trimestre, cu vacanța mare, nu două luni școală, vacanță și pe urmă iară acomodare;
- fiecare semestru începe greu, îi forțează profesorii că în vacanță trebuie să recapituleze;

testul de capacitate, va fi doazăstră,

- copiii fac obrăznicii în clasă, dacă un profesor nu este în stare să-și impună punctul de vedere în clasă, să-l trimită pe elev acasă la mamă-sa ori taică-său ... atâta vreme va trebui să luăm ore plătite;

8. Care este opinia dumneavoastră în legătură cu introducerea manualelor alternative. Care sunt, din punctul dumneavoastră de vedere, avantajele și dezavantajele acestei măsuri ?

- despre avantaje încă nu ne-am dat seama... un exemplu doar: la geografie clasa a VIII-a în 2 manuale alternative cursul Dunării într-unul este de 1860 km, iar în altul de 1875 km ... îi vine întrebarea la capacitate, care răspuns e bun ???
- manualele alternative au apărut în școli ca profesorii, care efectiv vând ei manualele în loc să fie manualul pe care ei trebuie să-l predea, deci au ajuns comercianți în loc de profesori;
- eu spun așa că ideea în sine din capul locului nu trebuia acceptată ... bine înțeles că și autorii de manuale au beneficiat de niște remunerații deosebite,

facă niște programe, de exemplu un program de istorie și facem programul ăsta ...;

- oricât ar fi de alternative, cursul Dunării are aceeași lungime ... în toate manualele ar trebui să fie Legea lui Arhimede la fel, teoremele trebuie să fie aceleași în toate manualele, nu să alegeți care-i bună și care-i rea ... nu este cale de mijloc, aici trebuie să fie ceva fix.

9. Care este opinia dumneavoastră în legătură cu introducerea noului sistem de evaluare pe bază de calificative. Care sunt, din punctul dumneavoastră de vedere, avantajele și dezavantajele acestei măsuri ?

- legat de istorie, citind cartea lui Dinu Giurescu, care reprezintă un morman de carte, am ajuns să le spun copiilor că nu știu istorie ... pentru că problemele care apar în istoria lor, apar doar mai multe poze și fapte care nu au nici o legătură cu ce înseamnă trecutul istoric ...
- legat de evaluare, copiii să fie notați la examen, să nu se ia în considerare notele din clasele V – VIII;

10. Care este opinia dumneavoastră în legătură cu trecerea de la trimestre la semestre și cu apariția mai multor vacanțe. Care sunt, din punctul dumneavoastră de vedere, avantajele și dezavantajele acestei măsuri ?

- părinții opinează pentru revenirea la trimestre.

11. Ce impact pe termen lung credeți că vor avea aceste măsuri ? În ce măsură credeți că aceste vor avea efecte semnificative pe termen lung ? Puteți da exemple ?

- întotdeauna o să fie mai bine pentru copiii noștri, fiecare vrea să fie mai optimist;
- sper ca peste 3 ani Bac-ul să fie altfel, capacitatea să fie un examen de admitere;
- consecințele sunt incalculabile pentru țară și pentru națiune ... noi ajungem să dăm copiilor niște generații, ei vor da alte generații care nu vor mai fi capabile să fie stăpâne pe ele, pe situație... atâta timp cât tu îi înveți că ei pot face orice ... dacă nu luăm acum măsurile respective am pierdut trenul cu Europa și cu restul lumii;

va ajuta pe copii să aleagă calea lor, unde au ei vocație.

12. Relația școală – familie, din punctul de vedere al părinților este pozitivă, deși începând cu ciclul secundar se constată o anume polarizare a așteptărilor, chiar tensiune.

- foarte bună;
- relație continuă, începând cu clasa I;
- școala generală nr. 4 se bucură de un corp didactic deosebit, sunt n motive pentru care rezultatele nu sunt pe măsura lor, dar noi suntem deosebit de mulțumiți;
- este o activitate susținută și o relație părinte – învățătoare – elev;
- până la clasa a IV-a este o relație deosebită, învățătoarea este o mămică, chiar mai mult, se lucrează foarte mult, se sortează temele, dar din clasele mari nu, ai impresia că interesul e să-l abțigui pe copil;

13. Care au fost informațiile legate de reformă și implementarea ei ?

14. În opinia părinților, principalele dificultăți legate de reformă sunt:

- supraîncărcarea materiei, copilul are prea puțin timp să se joace;
- noi le spunem: învață, învață, învață, să ajungi cineva în viață, să ai o diplomă, faci un liceu, o facultate ... la sfârșit ce faci ?
- cunosc cazuri care au terminat facultatea cu 10, sunt în Spania și spală vase ...deci pe urmă o să ne considere mincinoși... tot timpul îi batem la cap să învețe, să învețe, când termină devin șomeri.

15. Așteptările părinților față de oferta școlii sunt variate și numeroase, așezate în plaja posibilităților dar și a speranțelor de viitor.

- copiii noștri să iasă oameni, bineînțeles și cu ce învață acasă... profesorii să fie plătiți, programele școlare să fie respectate, chiar dacă sunt manuale alternative, vacanțele să fie vacanțe;
- să fie și profesorii și elevii mulțumiți;

- ar trebui să se treacă din noi la licee de specialitate, că nu toți copiii au aceleași aptitudini... fiecare poate fi capabil, s-ar forma o elită de o parte și de alta la nivel administrativ să se ajungă la un control și la o verificare și a profesorilor la clasele V – VIII, nu la clasele I – IV unde nu sunt probleme;
- a fost o întrunire binevenită, cred că marea majoritate simțeam nevoia să discutăm pe această temă și probabil va rămâne discutabilă;
- este ceva nou, ceva ce nu am mai făcut până acuma niciodată și poate întâlniri de genul ăsta erau binevenite și până acum;
- nu știu dacă ajung undeva treburile astea care le discutăm noi acuma ... exact ca în Biblie: nu știu dacă glasul măgarului urcă sau coboară.

Opinii ale cadrelor didactice

Compoziția eșantionului pe grade didactice:

Definitivat	9 participanți
Gradul II	6
Gradul I	25
Fără grad didactic	1

Istorie	5;
Educație fizică	2;
Muzică	2;
Religie	4;
Desen	1;
Tehnologie	1;
Biologie	1;
Învățătoare	10

Concluzii și exemple relevante:

1. În aprecierea profesorilor, evoluția școlii a fost pozitivă înainte de 1989 și în prezent satisface în mare măsură aspirațiile lor. Sub criterii importante, în prezent școala generează numeroase nemulțumiri: baza materială se află într-un proces continuu de degradare, calitatea elevilor și a familiilor este măcinată de dificultățile vieții cotidiene, climatul psihosocial stă sub amenințarea izolării și a eforturilor personale de supraviețuire etc.

- reforma o fac oamenii și ținând cont de cadrele didactice din Școala generală nr. 4 și înainte și după reformă școala a mers bine;

aș spune despre școala noastră că e una dintre cele mai bune din municipiu și înainte și după ... pentru că este un colectiv foarte bine pregătit, cu foarte multă experiență pedagogică ... cu randament bun atât la admitere în licee cât și la olimpiadele școlare, cât și în seriozitatea prezentării la orele de curs;

- părerea mea este că interesul pentru școală a scăzut în ultimul timp, din partea elevilor și părinților;
- sunt motive: greutățile părinților, apoi ce oferă societatea, profesiunile, locurile de muncă, locurile în licee, liceele cu pretenții mari ... elevii cu interes scăzut nu prea au acces și din cauza asta nici părinții nu sunt atât de interesați de școală;
- este un declin a motivației învățării, mai ales că după ce termină școala nu li se oferă absolut nimic copiilor, copilul este obosit, demoralizat, de multe ori își pune întrebarea după ce să mai învețe că pot să ajung nu știu cine și fără școală;
- foarte mulți elevi aud acasă că se pot câștiga bani și fără școală și chiar se câștigă în foarte multe familii;
- de vină este societatea în care trăim, care nu oferă ceea ce trebuie oferit;

manie de școală era primitoare, eu dăseam bine pregătiți, acum ștacheta a scăzut nu din cauza cadrelor didactice ci din cauza nivelului scăzut al elevilor, nivelului de trai scăzut al familiilor, interesul față de școală a scăzut mult din partea părinților;

- cartierul a fost bun, pentru că erau părinți tineri veniți din mediul rural, dar cu foarte mare interes pentru școală și pentru ca proprii copii să ajungă cineva ... asta ne-a ajutat foarte mult ... școala era considerată la un moment dat “etalon”, eram considerați toți foarte buni, de aceea chiar din alte cartiere au venit copii spre noi;

2. Structurile «de primire» ale reformei nu au fost suficient cristalizate. Profesorii acuză o anume «educație prin șoc», schimbările au survenit intempestiv, brusc, deși în general cadrele didactice se așteptau la inovări ale sistemului educațional.

- mă așteptam la schimbare, schimbarea este binevenită atunci când este orientată în sens constructiv;
- înainte de a fi implicați efectiv, nu am fost pregătiți pentru aceste schimbări, dar așa că ne-am obișnuit ...;

altceva și am primit altceva;

- schimbarea este binevenită, dar trebuia să se creeze un teren, o pregătire în acest sens;
- cadrele didactice au așteptat schimbarea, mulți dintre noi am fost în occident și am văzut că se învață mai puțin dar mi s-a părut mai temeinic, ei punând accent pe partea practică ... însă la noi nu am făcut o schimbare fericită;
- reforma trebuia concepută altfel, să se plece cu pași mici, dar siguri, acuma este o bâjbâială și părinții sunt foarte dezorientați și noi câteodată;
- am așteptat o schimbare dar nu am fost pregătiți, a venit prea repede și ne-a luat așa prin surprindere;
- orice reformă trebuie anunțată cu 2 – 3 ani înainte, mai devreme, cel puțin în învățământ, pentru a nu fi un șoc;
- reforma înseamnă, deci, o altă formă, o formă mai bună a învățământului, dar ceea ce s-a întâmplat până acum este mai mult teoretic decât practic;
- când auzim de un sondaj sau chestionar deja apare reacția pentru că nu mai credem în ele.

- programul reformei ne-a surprins, nu totdeauna la modul cel mai plăcut... în manuale sunt greșeli, nu sunt lucrurile gândite bine;
- a fost o surpriză, uneori un șoc, a creat un grad de iritare ... lucrul cu un manual nou, la care constați greșeli, lipsă de sistematizare îți provoacă o stare de nemulțumire, de iritare, plus că au încărcat programele de așa fel încât am parcurs primul an cu teama că nu terminăm programa și manualul;
- prin prisma profesiei, noi dascălii suntem mai docili, așa că am încercat din mers să ne adaptăm, au existat și reacții de nonconformism dar nu vădite;
- normal că am fost surprinși, au apărut o serie de termeni noi pe care nu știam de unde să-i luăm ... prima reacție a fost de surpriză ... nu erau apropiate cuvintele și termenii respectivi de ceea ce făceam noi înainte cu 20 ani, pe urmă ne-am adaptat că așa suntem noi;
- am avut îngrijorări, la școală trebuia să se reducă o jumătate de catedră, opționalele au fost dirijate, s-a mers și aici pe preferințe;

reformei a determinat entuziasm, speranțe, iar apoi dezamăgire și derută: «săracii profesori... totdeauna se mulează după cerințe, însă nefiind ajutați de nimeni niciodată rămânem tot mai singuri în lupta asta».

- la început entuziasm, dar după aceea ... ne-am așteptat la ceva mai bun, la ușurarea vieții noastre, a scăzut interesul elevilor pentru studiu, rămânem oarecum nu prea entuziași în continuare;
- concluzia e că tot ce s-a propus (manuale etc.) sunt făcute de niște oameni care nu știu dacă au lucrat vreodată la catedră ... probabil sunt unii în institutele alea de cercetare care efectiv se ocupă doar ... să scoată manuale, să aprobe un manual sau altul;
- profesorii s-au documentat;
- am fost derutați și noi și copiii și părinții;
- întâi, cred, ne-am obișnuit cu terminologia ... mie nu mi se pare chiar așa de normal imediat să bombardezi lumea cu tot felul de cuvinte în domeniul acestei reforme de parcă asta ar fi esența;
- în ce-i privește pe părinți, mulți au fost derutați de ceea ce se întâmplă... ei au înțeles opționalul că au

5. Reforma s-a implementat treptat ..., dar într-un ritm destul de grăbit; schimbările în metodologie nu sunt încă suficiente de consistente, schimbările de curriculum par adeseori veritabile caricaturi.

- reforma și schimbările legate de ea s-au aplicat treptat, au afectat bineînțeles pe toată lumea și pe dascăl și pe elev, a trebuit să pornim de la schimbarea unei mentalități “că tot ce a fost înainte a fost bine și că nu mai avem nimic de învățat”, am învățat din mers să aplicăm cerințele programei noi, ale manualelor alternative;
- ce a adus nou în metodologie: accent mult mai mare pe aplicațiile practice, combinarea metodelor, dascălul a fost pus într-adevăr să-și valorifice pregătirea profesională, să-și creeze singur o programă, de exemplu pentru opțional ... cred că asta este una din cele mai bune schimbări: când profesorul își cunoaște clasa, elevii ... își poate face o programă pe care să o ducă până la bun sfârșit;
- cred că aplicarea reformei s-a făcut firesc, în ce mă privește noua programă și manualul în sine dă o

- am făcut niște cursuri (de inițiere), ni s-a dat un exemplu (de curriculum integrat la literatură și fizică), exemplu: “Caprele Irinucăi” – Ion și verișorul lui împingând piatra respectivă, aceea s-a dus, din cauza frecării cu aerul ... și că trebuie să scoatem (în relief) și aspectul fizic... ca să vedeți, treaba asta n-o facem, doamne ferește, nu putem să facem chiar circ dintr-o operă literară, nu?... eu zic că atunci fizica o facem gramatică sau ce o facem, literatură?... noi, norocul nostru a fost că nu suntem așa de sperioși și am continuat să facem carte așa cum am știut noi și ce am putut să introducem nou am introdus nou;
- suntem o școală reprezentativă în oraș, am făcut activități pentru cadrele didactice din județ, ne situăm oricum undeva mai sus de nivelul mediu, ca să nu ne lăudăm.

6. Reforma a determinat o stare generală de îngrijorare, iar la unele catedre chiar tensiuni, restrângeri de activitate, dar nu au fost conflicte deschise între profesori.

- partea cea mai umilitoare pentru mine, vă spun sincer, este că la un moment dat te anunță “că te-ai născut

mintal ori fizic ? ... nu mi-e teama de o reproșare,
dar îmi place ceea ce fac (la catedră);

- când ajungi să ți se dea un premiu sau o gradație să nu fie nevoie să duci acolo un teanc de articole, articole care nu au adus nimic nou în învățământ ... acum acesta este criteriul: ai scris articole, nu ai scris nu ești bun pentru gradație (de merit) sau să rămâi în școală, sunt niște lucruri forțate, reforma trebuie să se facă în conținut, nu în formă;
- au fost și momente mai tensionate la început ... în școală nu știu să fi existat conflicte;
- cred că este vorba de o adaptare prea intens solicitată, de exemplu, astăzi te duci să vezi manualul, ți se cere să-l alegi pentru patru ani, mi se pare absurd;
- ne trezim la un moment dat cu o jumătate de normă, eu nu am dormit o săptămână, am făcut o criză nervoasă ... că rămân după 27 ani fără loc de muncă ... asta pentru mine a fost o tensiune foarte mare;
- nu putem să ne plângem de conflicte pentru că perioada trecută a format românul să asculte și să facă ce i se spune;

discutăm, să explicăm, să ne certăm eventual pe anumite probleme de reformă ... asta a fost cea mai mare dificultate, a fost lăsat totul pe școală;

- erau foarte multe sarcini de realizat la început, baza materială era aceeași de când s-a înființat școala ... totul a căzut în sarcina dascălului, a creativității lui, a posibilității de a se adapta, de a-și face rost de materiale;
- la opționale trebuia să ne facem noi, să propunem o programă ... dacă nu ai nimic concret ce să faci ... ca să prezinți o programă la inspectorat și să o aprobe ... apoi să cauți materialul, că nu poți ține 50 de minute copiii și să-i îmbeți de cap;
- conținuturile programei, conținuturile învățării sunt enorm de mari cantitativ, iar calitativ de multe ori depășesc vârsta psihică a copiilor;
- sunt termeni pe care copiii de 11 - 12 ani nu îi pot înțelege și atunci învață mecanic:
- o altă dificultate este că românul fiind atâta de solicitat în supraviețuire nu-și mai supraveghează copiii,

se adaptează, mai ușor, la cerințe noi);

- nu cred că e vorba de rezistență sau de opoziție din partea profesorilor, elevilor sau a părinților, a fost însă un fel de teamă, un fel de reținere a începe să aplici ceea ce nu ai aplicat până atunci sau în a folosi, de exemplu, manualele alternative;
- teama că nu poți ține ritmul cu atâtea schimbări venite dintr-odată;
- eu cred că totuși mentalitatea este cea care creează opoziție la această reformă... eu cred că reforma asta a dat posibilitate elevilor să se manifeste în mai multe domenii (dar) aici în școală sunt materii de bază și materii mai puțin de bază;

Reforma a luat cursul normal: «în școala noastră sunt profesori buni, încă mai avem și elevi buni, deci reforma a luat cursul normal.

- numeroase răspunsuri au fost încorporat în relatările anterioare;
- aplicația reformei s-a făcut treptat, din aproape în aproape, în școala noastră sunt profesori buni, încă

- dificultăți în asigurarea bazei materiale și a materialelor pentru ca reforma să meargă în condiții normale;
- cea mai mare dificultate este lipsa concordanței între programe și manuale, manualele au fost făcute înaintea programelor, nu respectă nivelul de vârstă al elevilor ... supraîncărcarea și a profesorilor și a elevilor;
- între manuale există foarte multe neconcordanțe referitoare la lucruri esențiale care se cer la examene;
- dificultăți sunt foarte multe, manualul solicită copilul foarte mult, vocabularul este extraordinar de elevat de parcă toți copiii ar trăi în Manhatam cel puțin, că sunt foarte culti;
- organizez diferite acțiuni cu elevii, nu toți au posibilități materiale;
- nivelul scăzut al elevilor, dezinteresul părinților din cauza stresului, grija zilei de mâine și atunci parcă nici nu-i interesează;

“Motoșel și Botoșel erau doi pisoai la fel
Nu-i recunoștea decât de pe o dungă de pe gât
Iar alteori, mai degrabă, după o dungă de pe labă
(să vedeți ce logică are !!!)
Botoșel avea în plus
Pata jos și dunga sus
Când voia să se prezinte
Scotea gâtul înainte
Iar când ieșea la raport
Dădea laba pașaport
(nu știi de ce trebuia să iasă la raport .....)
Când am citit-o am rămas și eu cu gura căscată, am zis:
dragă Ana Blandiana îmi pare foarte rău.

10. Referitor la avantajele / consecințele pozitive și dezavantajele / consecințele negative pe care le-a adus REFORMA asupra cadrelor didactice, părinților, elevilor părerile sunt foarte variate; adeseori, ceea ce reprezintă avantaj într-un caz particular este considerat dezavantaj de către alții.

- avantajele pe care le-am sesizat: sunt foarte binevenite perioadele de evaluare în care poți să sistematizezi și să recapitulezi, mai ai câte ceva de remediat, de punctat;

un avantaj este faptul că există acei tranziți comuni de ore pe care suntem obligați să-l includem în orarul nostru;

- alt avantaj este că manualele fiind stufoase, eu trebuie să mă iau doar după programe, să fac doar trei texte din manual și restul să la propun eu;
- introducerea opționalelor m-a dezavantajat, ținând cont de dotarea laboratoarelor ... substanțe nu, aparatură nu ... lista pe care am făcut-o pentru acele substanțe nu s-a putut aproviziona;
- am constatat că această schimbare nu a generat decât dezordine, generată de sărăcie, de libertatea prost înțeleasă, de multitudinea de titluri de manuale care sunt așa cum sunt;
- manualele sunt foarte stufoase, noi ne-am așteptat ca ele să fie deschise, frumoase, accesibile copiilor și să fie în primul rând atractive, copilul să iubească manualul;
- adaug că sistemul de evaluare este benefic atât pentru noi cât și pentru elevi ... ne dă posibilitatea de a acționa acolo unde observăm că avem neajunsuri;

ca și ca reforma ne a scos din mînăca unora
neproductivă și ne-a făcut să ne mai agităm, să punem
mîna pe lucru;

- avantajul cel mai mare este că lasă multă libertate de acțiune dascălului, pune foarte mult accent pe creativitatea dascălului și elevului, iar dezavantaj este efortul imens, responsabilitatea imensă a dascălului pentru prea puțini bani;

*11. Care credeți că a fost impactul reformei asupra
colectivului de cadre didactice ?*

- nu mai este același colectiv, foarte mulți s-au pensionat din cauza reformei ... la fizică, chimie, biologie s-a rămas la o oră pe săptămână cu același manual ... din colectivul vechi a rămas poate jumătate, cred că situația economică își pune amprenta asupra tuturor lucrurilor;
- lumea este mai ocupată, mai agitată, nu are timp ... altfel nu se poate ... nu văd cum un profesor poate să existe dintr-un salariu de profesor, cred că încep să se renunțe la mîndria de dascăl și fac tot felul de alte servicii ca să-și poată întregii salariul și să

2004, când vin alegerile, vor fi alte antete, alte lozinci, alte ștampile iar pentru noi și copii nu se găsesc bani...

12. Se dorește continuarea reformei, ori revenirea la sistemul dinainte ?

- reforma trebuie continuată, va dura mult și vor fi tot felul de dificultăți de parcurs, nu trebuie stopată;
- ni se dau tot felul de chestionare, se trimit prin școli ... să se țină seama de ele, noi numai le scriem pe hârtie și nu se ține cont;
- înapoi sigur că nu putem merge, înapoi nu doar înainte, nu se poate altfel, ar trebui să se țină cont de cei ce fac de fapt educație;
- așteptam să ne întrebați ce părere avem, să existe inspectorate școlare sau nu ! ... nu le văd rostul, doar unu doi oameni acolo, la care să știm că în caz de nevoie putem apela;
- eu nu cred că o perioadă are toate lucrurile greșite sau toate lucrurile bune ... românul a reacționat foarte greșit în 89 ...

creșterea stării de bine în școală, nu numai din cauza reformei în învățământ ... sau așa percep că noi suntem bulversați din toate direcțiile, cu atâtea surse de informare încât munca noastră rămâne doar în școală;

- reforma, în general, în societatea noastră nu este îndreptată în direcția cea bună, nu e vorba de reforma în învățământ cu care sunt de acord;
- pe canalele mass-media ar trebui să se facă educație, o educație bine gândită ... acești părinți care au copii la școală sunt de fapt foștii noștri elevi dintr-o anumită epocă, pe care noi îi treceam, luau și bac-ul și știau zero – zero ... deci nu prea au cultură, nici preocupări intelectuale, ca atare nici copii lor ... Dacă nu se va lucra aici, la schimbarea mentalității, nu se va ajunge la rezultate bune.

14. Pe parcursul reformei, școala a menținut o legătură strânsă cu părinții, dar autoritățile responsabile (în plan local și central) nu au sprijinit suficient școala.

- în reformă eu așa am simțit că suntem implicați doar elevii și profesorii, mulți dintre părinți probabil au

15. Care a fost impactul reformei asupra colectivului; ce s-a schimbat în ultimii ani în modul de funcționare a unității de învățământ, în organizarea colectivului ? Cum au evoluat relațiile formale și informale în cadrul instituției?

- lipsa banilor, scăderea entuziasmului, lipsa satisfacțiilor profesionale;
- am cunoscut colectivul și cel dinainte de 89 și cel actual, cred că problemele mari sunt datorate lipsei banilor, prea puțini bani în viața dascălilor ... toate problemele din societate au produs o schimbare care mie nu-mi place în colectivul Școlii Generale 4 ... am început să ne îndepărtăm, să ne pese mai puțin de colegul de lângă noi, ori în acest colectiv așa ceva nu a fost până acum 5 – 6 ani;
- e foarte ușor să invidiezi pe un om care lucrează enorm în loc să-l ajuți;
- colectivul nostru este lipsit de entuziasm, nu mai are nimeni vlagă, putere pentru lucruri deosebite ... nu că nu ne place, ne place, nu avem motivația financiară de a face ceva ... muncești, nu muncești același lucru

16. Principalele surse de autoritate în aplicarea reformei sau în coordonarea activităților didactice sau extra-didactice sunt : consiliul de administrație al școlii, directorul și directorul adjunct, șefii de catedre.

- consiliul de administrație ia deciziile, apoi directorul și directorul adjunct transmit, aduc și ei îmbunătățirile de rigoare;
- sunt decizii care vin pe plan național și trebuie aplicate ca atare;
- sunt decizii pe plan local, care se iau fie de către direcțiune, fie de C.A., dar cel mai des deciziile sunt discutate cu șefii de catedre, niciodată nu s-a luat o decizie legată de o materie să nu fie consultat șeful de catedră.

17. În finalul interviului, profesorii au concluzionat asupra necesității continuării reformei, firește cu amendările necesare: consultarea cadrelor didactice, stimulare salarială și altele.

peste 5-6 ani că în învățământ vor intra doar foștii noștri corigenți ... va fi un învățământ foarte slab cu profesori foarte slabi;

- cei care ne conduc la minister ar trebui să coboare de acolo jos și să cunoască realitatea mai bine ... ei nu cunosc realitatea din teren și elaborează tot felul de lucruri fără o documentare serioasă ... nici manualele nici programele nu au fost aplicate în prealabil ca să se vadă cum vor da ele rezultate.

Suporturile de interviu cu elevii, părinții și profesorii sunt date în anexe.

IV.4. Concluzii asupra impactului reformei de curriculum în învățământul obligatoriu

Analiza de caz întreprinsă într-o mare unitate școlară transilvană oferă date relevante pentru un segment instituțional mai larg al învățământului obligatoriu de la noi. Alături de anumite note specifice, datele obținute de noi încorporează caracteristici comune sau complementare studiilor realizate în celelalte zone din țară, studii ce pot fi consultate la .....

..... site mEC

în municipiile reședințe de județ se află într-o progresie evidentă a reformei, comparativ cu celelalte unități școlare.

Unitățile școlare reprezentative au cumulat în timp însemnate resurse umane, dublate de o expertiză pedagogică, o cultură a performanței, o preocupare sistematică pentru dezvoltarea profesională continuă etc. În aceste condiții, schimbările care survin intempestiv în școlile mai mici, găsesc în unitățile reprezentative structuri mai pregătite și condiții mai optime de realizare.

Calitatea mediului pedagogic și competiția profesională sprijină școlile reprezentative să promoveze standarde instructive și educative înalte, să cucerească o bună percepție în comunitate, chiar dacă se confruntă cu dificultăți materiale și financiare. De exemplu, în atributele instituționale identificate de noi sunt de reținut următoarele:

- Sistemul informațional necesar desfășurării procesului instructiv-educativ este bine structurat. Școala primește sistematic broșuri, pliante, buletine informative etc., profesorii participă în mod curent la activități organizate de Inspectoratul Școlar Județean sau de Ministerul Educației și Cercetării.
- Procesul didactic atinge performanțe peste nivelul mediu la majoritatea disciplinelor școlare. Se obțin rezultate superioare, chiar de excepție în

devine o sursă de amenințare pentru generațiile din vecinătate, ceea ce determină atât o competiție constructivă, cât și sentimente de marginalizare.

- Clasele și cabinetele școlare o dotare modestă; 60% din clase au mobilier tradițional, fix și învechit, doar 40% sunt echipate cu module flexibile (măsuțe și scaune individuale). Cu toate acestea, sălile de clasă sunt bine îngrijite, sunt curate și creează un aspect afectiv pozitiv. Elevii se simt bine în clasă și participă efectiv la menținerea unei ecologii tonifiante.
- Personalul didactic a asumat proiecte sistematice, “seriozitate și profesionalism” în cele mai diverse compartimente de activitate. Cadrele didactice sunt animate de buna prestație, de recunoaștere în comunitate, de prestigiu.
- Deși greutățile cotidiene dezorganizează importante dimensiuni ale parteneriatului între profesori, elevi și părinți, între aceștia și autoritățile locale, percepția școlii este favorabilă în comunitate și se bucură de sprijin după posibilitățile agenților solicitați.

îmbătrânire a corpului profesoral. Peste 70% cadre didactice au vechimea în învățământ și/sau în aceeași școală / instituție mai mare de 11 ani. Apoi, în școlile reprezentative 70%, 80% dintre profesori au gradul didactic I și un procent apropiat se află aproape de limita de vârstă a pensionării.

Sunt evoluții prefigurate deja pentru următorii ani: micșorarea cohortelor de elevi, creșterea numărului de elevi pe clase de studiu, din rațiuni de finanțare insuficientă, saturarea pieții școlare cu personal didactic și altele. Opinia cadrelor didactice este că trăsăturile menționate mai sus se vor accentua în următorii 5 – 10 ani și o decizie rapidă este necesară pentru a ocroti instituțiile educaționale de noi convulsii.

În 2001, așadar la 4 ani de la debutul reformei de curriculum, datele de anchetă relevă că profesorii au o receptare reală asupra politicilor și practicilor încorporate în strategia reformei. Proiecțiile individuale și colective pe dimensiunile chestionarului de analiză instituțională, atitudinile și pozițiile declarate în interviul dirijat permit decantarea următoarelor concluzii:

- Profesorii consideră că trebuie susținute acțiunile în sensul reformei de curriculum, ei consideră inițiativele schimbării benefice și necesare. Se relevă totodată focalizarea grupului pe valorile

dezvoltarea instituției și nu dau semne evidente de insatisfacție profesională, dar nu ezită să „protesteze” față de salariul considerat umilitor de mic.

- Datele chestionarului și a interviului indică un grad satisfăcător de mulțumire a profesorilor față de situația personală în cadrul instituției, de unde și dorința de păstrare, de conservare a pozițiilor cucerite. Încercând o surprindere a stărilor de spirit, s-ar putea conchide: „a trecut furtuna primului val, s-au pensionat unii, alții au avut dificultăți mai mari sau mai mici, să nu vină o altă schimbare care să ne zăpăcească din nou”.
- În sfârșit, este de notat că la nivelul grupului de profesori s-a cristalizat o cultură a reformei. Aceasta este proiectată în zona schimbărilor deja parcurse, de unde și o percepție mai favorabilă a ceea ce s-a realizat. Evident, dacă s-ar pune problema unor noi schimbări, ar apărea opoziții chiar mai accentuate decât cele înregistrate pe parcursul anilor 1997 – 2001.

Percepția profesorilor asupra dezvoltării școlii este în principal pozitivă . De exemplu, punctele tari ale instituției

factori extrașcolari și extraprofesionali.

Per ansamblu, profesorii constată o relativă stabilitate a calității mediului școlar în intervalul 1989, 1995, 2001, totuși au remarcat următoarele tendințe:

- scăderea calității elevilor la intrarea în clasa I, dar nu și la absolvire
- diminuarea motivației învățării la elevi, concomitent cu un ușor declin al implicării cadrelor didactice.

În mod constant, răspunsurile profesorilor la itemii chestionarului relevă o ușoară regresie a școlii în perioada 1989 - 2001, dar diferențele între indicii de calitate exprimați nu sunt suficient de concludente. Ar fi numeroase explicații asupra răspunsurilor modale obținute: cultura școlii, foarte puternică, apoi efectul de pâlnie ce caracterizează percepția cadrelor didactice și alte atitudini, precum „profesorii sunt foarte docili, „cuminți” ușor adaptabili”

IV.4.3. Elevii și reforma de curriculum

După cum se știe, școlarii au percepții, atitudini, grile de evaluare și comportamente specifice vârstei lor. Asemenea trăsături specifice sunt proiectate și de elevii claselor a IV-a și a VIII-a în cele două interviuri (focus grup) realizate cu ei separat. Punerea în paralel a răspunsurilor date

grupuri de elevi la întrebarea de ce mergi la școală ? În primul caz se răspunde mai frecvent : *să am o muncă în viață, să știu, etc.* Iar în clasa a VIII-a : *să-i văd pe colegi, să mă distrez cu colegii, relații plăcute cu profesorii.*

Un al doilea aspect contrastant: preferințele elevilor de clasa a IV-a acoperă o mare întindere, aproape toată plaja materiilor școlare. La clasa a VIII-a apar predilecții pentru anumite materii de studiu. Aceste „pasiuni” încep să fie așezate în interfața schițată de aptitudinile personale și stimulările școlii, ale profesorilor. Portretele profesorilor se decantează treptat, iar elevii reacționează sensibil la comportamentul acestora. De exemplu: *dacă nu ne place profesorul, nu ne place nici materia.* Oricum, temele de studiu sunt abordate selectiv, în plaja îngustă a materiilor prevăzute pentru examenul de capacitate și în dauna cristalizării culturii generale (minimale) necesare pentru studiile din liceu.

Profesorul *bine cotat* de elevi este unul care știe ce atrage elevul spre o materie sau alta. În această privință există un acord cvasigeneral în rândul generațiilor de elevi.

“Profesorul trebuie să fie prieten cu elevii, să nu fie numai materia și gata”. Este limpede că preferințele elevilor pentru

Elevii de clasa a VIII-a se considera „suficient de maturi”, nu au nevoie de “tutela mărunță” a părinților nici când se pune cerința studiului și a efectuării temelor de casă. În schimb, elevii mici resimt lipsa de timp a părinților pentru a oferi sprijinul necesar în caz de dificultate. Totuși, la ciclul primar temele nu exced posibilitățile elevului modal, dar decalajul îl marchează sensibil pe elevul de nivel satisfăcător.

Majoritatea elevilor își pregătesc temele singuri, dar există un control mai mult sau mai puțin sistematic din partea părinților.

În opinia elevilor, experiențele de învățare din școală sunt predominant reproductive. Sunt mai frecvente așteptările cadrelor didactice pentru răspunsuri exacte. Elevii sunt apreciați când spun exact ceea ce li se predă.

Viața școlară este suprasolicitantă, elevii acuză o stare continuă de oboseală. Reforma de curriculum nu a produs descongestionarea anunțată a orarului școlar. Principala sursă de oboseală se află în situațiile de decalaj între sarcinile date și posibilitățile elevilor. Datorită acestui decalaj, la clasa a VIII-a elevii își concentrează efortul de învățare asupra materiilor prevăzute pentru examenul de capacitate, celelalte materii sunt ignorate în mare măsură. Disciplinele opționale au fost transformate în materii obligatorii și au sporit „corvoada școlară”.

diverși agenți interesați în produsele educației. Fără ezitare, între acești agenți școala atribuie un rol privilegiat părinților, mediului familial în care se dezvoltă elevii, copiii noștri în limbajul consacrat.

Ce reprezintă educația în opinia părinților? O asemenea întrebare ar pune adeseori în dificultate pedagogul de profesie, dascălul confruntat cu problemele cotidiene ale elevilor săi. Spre bucuria și primenirea sistemului educațional, se constată că în proximitatea școlilor bune, de tradiție, cultura pedagogică a părinților, dar și a comunității în general înregistrează o progresie sensibilă. Acesta este mesajul puternic ce se decantează din experiența unităților școlare cu renume; ele crează și diseminează standarde de performanță în comunitate, promovează și o pedagogie pentru părinți, propune un mod de a educa copiii și de a asimila cunoștințele necesare în viață. De asemenea, cabinetele de consiliere psihopedagogică pentru elevi, părinți și profesori își dovedesc eficiența în susținerea parteneriatului educațional.

În opinia părinților intervievați, școala a construit un sistem eficient de informare asupra cerințelor de lucru în contextul reformei de curriculum. Diriginții au informat

sistemul de evaluare prin note în ciclul primar”.

În opinia părinților, principalele dificultăți legate de reformă sunt:

- supra-încărcarea programului de studiu, copiii au prea puțin timp să se joace;
- lipsa unui orizont profesional pe măsura pregătirii școlare (exemplu: *tot timpul îi batem la cap să învețe, să învețe, când termină școala devin șomeri*);
- adaptarea elevilor între frecvențele vacanțe și parcursuri de studiu este greoaie (exemplu: *sesiunile de evaluare sunt stresante, vacanțele sunt mai încărcate în sarcini de studiu decât altădată*);
- manualele alternative prezintă aceeași informație pretinsă exactă în parametrii variabili (exemplu: *la Geografie, cursul Dunării într-un manual este de 1860 km, iar în altul de 1875 km. Se pune întrebarea la capacitate, care răspuns e bun ?*)
- cheltuielile școlare sunt peste capacitățile de plată ale multor familii (exemplu: principala sursă de cheltuieli o constituie vestimentația, școala devine o adevărată casă de modă

A comprehensive research on Educational Reform in Romanian Compulsory Education (I-VIII forms) was developed during 2001 - 2002 (Lazăr Vlăsceanu, (ed.) *The school at crossroads...*, Polirom Press, 2002, vol. I, 895 pages and vol. II, 501 pages).

This research followed up the first real reform on education in Romania after 1990. It was a reform designed and led by former Ministry of Education, Professor Andrei Marga during 1997–2001. This period is now recognized as first start to deep and large developments in educational sector, as a project of comprehensive innovation within all components of education in Romania.

The research mentioned by us here was focused on the impact of the national curriculum in compulsory education. Hundreds of issues were circled only by two questions:

- How is the status of compulsory education now after a period of curriculum reform (1997 – 2001)?, and
- What are the necessary steps in compulsory education development for next years (2002 –)?

Therefore, this research aimed to screen the curriculum reform outcomes up to 2001, and based on, to develop good strategies and practices ahead.

residence in the centre of Transylvania. The evolution of this school in curricula reform became relevant for the majority of the representative institutions of compulsory education in the country.